

Het goede Ethiek Aristoteles-Spinoza-Kant-Mill-Levinas

Iedereen wordt op het werk en in het dagelijks leven wel eens geconfronteerd met de morele vraag: 'Hoe te handelen?'. Al vijftienduizend eeuwen hebben filosofen verschillende procedures voorgesteld om op verantwoorde wijze te reageren. Gedurende het weekeinde maken we kennis met vijf verschillende, belangrijke ethische benaderingen. Wat vertelde Aristoteles lang geleden in Athene over een voortreffelijk en 'gelukt' leven? Welke rol speelt het streven naar het volharden in het eigen bestaan in Spinoza's ethiek van blijmoedigheid? Wat schreef Immanuel Kant over autonomie en de categorische imperatief? Hoe omschreef John Stuart Mill het schadebeginsel? Wat verstaat Emmanuel Levinas onder 'luisteren naar het gelaat van de Ander dat spreekt'?

Programma

Zaterdag

Inleiding: *Aristoteles*

Filosofie als 'politologisch project', het zelf als 'gemeenschapswezen' en als een lichaam met bepaalde vermogens

Bespreking:

Aristoteles: *Ethica Nicomachea*

'Volledig tot bloei komen' (*eudaimonia*) als doel (*telos*) van het menselijk bestaan, voortreffelijkheid (*arete*) van karakter en van intellect als voorwaarden voor een goed leven en het belang van verstandigheid (*phronesis*)

Inleiding: *Spinoza*

Na / tegen Descartes denken, radicale 'Verlichting' en een levenshouding (*ethos*) voor een 'enkeling'

Bespreking:

Spinoza: *Ethica*

De eenheid van lichaam en geest, het streven in zijn eigen bestaan te volharden, krachtig in het leven staan opgevat als 'deugen', een blijmoedig leven en 'de liefde voor al wat is'

Inleiding: *Immanuel Kant*

Filosofie als een transcendentiaal-filosofisch project en de opvatting van de mens als rationeel en autonoom subject

Bespreking:

Immanuel Kant: *Fundering voor de metafysica van de zeden*

Moreel handelen uit plichtsbefef, de categorische imperatief: *handel alleen volgens die maxime waarvan je tegelijkertijd kunt willen dat ze een algemene wet wordt*, de autonomie van de wil als het hoogste beginsel van zedelijkheid en de idee van vrijheid

Inleiding: *John Stuart Mill*

Utilitarisme, liberalisme en feminisme

Bespreking:

John Stuart Mill: *Utilitarianism*

Het utiliteitsbeginsel, geluk als doel van het handelen, geluk als plezier, soorten van plezier, de sociale zijnsaard van de mens en de rol van morele sentimenten

Bespreking:

John Stuart Mill: *Over vrijheid*

Het schadebeginsel

Zondag

Inleiding: *Emmanuel Levinas*

Het menselijk bestaan, Auschwitz, Martin Heidegger en het primaat van de ethiek

Bespreking:

Emmanuel Levinas: *Het menselijk gelaat*

Autonomie als de reductie van het Andere tot het Zelfde en het gelaat van de Ander

Bespreking:

Emmanuel Levinas: *Anders dan zijn of het wezen voorbij*

Genieting, gevoeligheid als kwetsbaarheid of blootstaan aan de ander en plaatsvervanging/substitutie